

Vánalig byrjan - skjal til almenna hoyring

Oddagrein

NÝGGJA samgongan, sum skuldi taka við eftir valið og stýra Føroyar inn í eina nýggja öld, skuldi mynda eina nýggja byrjan í føroyskum politikki. Rætt er, at her er nógv nýtt. Men tað er hugstoytt og ræðandi, tá farið verður undir so stórar broytingar í víðurskiftinum millum Føroyar og Danmark, ikki at gera samgonguna so breiða, at tú frá byrjan hevur trygd fyri, at tú fær ein tryggan meiriluta í fólkinum fyri tí, sum tú ætlar at fremja. Tað er einki minni enn ein dáragerð og kann vera ein boomerang fyri samgonguflokkarnar, at teir hava hildið javnaðarflokkinn uttan fyri. Vit lova okkum eisini at ívast í, hvussu heiljartaður tjóðveldisflokkurin hevur verið fyri at fáa javnaðarflokkinn við, nakað, sum hann fleiri ferðir nevndi undan valinum. At tað finnst ávisir persónar í fólkaflakkinum og sjálvstýrisflakkinum, sum bera so stórt hat til javnaðarflokkinn, ber til at liva við. Men at tjóðveldi, ið sigur seg vera vinstraflókk, ikki ger sær stórt ómak við at fáa javnaðarflokk við í samgongu, er vert at leggja sær í geyma.

HETTA er nógv meira álvarsligt enn bara eitt spæl um at sleppa við og ikki lata aðrar vera við at stýra landinum komandi árin. Her er talan um so kollveltandi broytingar í samfelagnum, at um ynski um sjálvstýri varð meint í tí álvara, ið lagt er upp til, so tryggjaðu leiðslan í fólkaflakki og í tjóðveldisflakki sær ein so breiðan meiriluta fyri sínum politikki longu á lötingi, at javnaðarflokkurin varð tikið við. Men hetta varð ikki gjørt, fasttáki teir fyri tað. Spurningurin er í veruleikanum, hvat telur mest fólkaflakkin og sjálvstýrisflakkin: at ganga á sjálvstýrisleið ella at kunna reka superborgarligan politikk (har fyri m.a. at kunna halda javnaðarflokkinn uttanfyri)? Sjálvandi tað seinna. Hittýnast tí sum tær beru lótar. Og hetta sannfærdi heldur lagna útspælið hjá Anfinni Kallsberg í útvarpinum sunnudagin okkum eisini um. Nú hevði pipan bráðliga fingið annað ljóð. Nú varð kraftiga undirstrikað, at tað hendi als einki á loysingarleið, fyrr enn fólkið hevði samtykt tað ið ikki bert eini men tveimum fólkaatkvøðum. Løgmansevið royndi við hesum at koyra olju á byrjandi stormbarda vatnið og sissa fólk. Her okkurt, sum ikki ruggar rætt. Tingini hanga í saman. Her er ólogikkur so tað forsær. Tí: um somu tíð sum tjóðveldismenn kvøða og eru í tjóðskaparráði eftir at verða komnir við í eina sjálvstýrissamgongu, fer leiðarin fyri somu samgongu og sigur frá, at einki fer at henda, fyrr enn fólkið hevur talað við fólka atkvøðu. Samtíðis leggur hann alstóran dent á ta upplýsing, sum nú skal til fyri at kunna føroyingar um loysingaryrskini. Men hvussu heiljartað gongur samgongan inn fyri øllum sjálvstýrisstosinum, tað hon ikki hevur tryggjað sær breiða undirteku á politiskum plani við eitt nú at taka vinnaran av valinum, javnaðarflokkinn umboðandi meira enn 6000 veljarar ja entá fleiri enn fólkaflakkurin fekk, við í samgonguna?

TAÐ líkast púra ongum av tveimum stórum sjálvstýrisflokkum at byggja eitt fleirtal á eitt samstarv við ein so litlan flokk sum sjálvstýrisflakkin. Og hetta kann koma til sjóndar, tá fólkaatkvøða verður. Sjálvstýrisflakkurin átti als ikki at komið uppá tal í einum landsstýri, sum hevur so stórar og tyðandi avgerðir fyri alt Føroya fólk at taka støðu til. Taka vit samanum, so hava fólkaflakkurin og tjóðveldisflakkurin við at úthýsa hinum stóra flokkinum, javnaðarflokkinum, í veruleikanum sett kila í sínar egnu sjálvstýrisætlanir - gjørt sær sjálvum eina bjarnatenastu. At teir rokna við stuðuli í tinginum er so eitt. Men gingu teir so heiljartaðir inn fyri øllum hesum nýggja sjálvstýrispolitikkinum, so høvdu teir eisini latið javnaðarflokkinn verðinann fyri heldur enn uttanfyri. Men demokratið skal virðast, og hetta er so ein partur av demokratiskum spæleløgnum. Tær virða vit fullt út. Vit siggja taðsum eina stóra avbjóðing at fylgja politiskum gongdini komandi tíðir. Vit skulu eisini lova Anfinni Kallsberg, sum eftirlýsir einum breiðum sakligum orðaskifti um hesi mál, at Sosialurin fer at gera sitt til, at hetta orðaskifti verður breitt og sakligt men so sannliga eisini kritiskt. Vit vilja taka samgonguskjalið til almenna hoyring hjá so mongum fólki í samfelagnum sum til ber. Umráðandi er at loysni og broytingar ikki verða kroystar niður yvir høvdið á fólk. Upplýsing um hetta skal gera, at fólk verða færi fyri at taka eina støðu, sum byggir á fakta og realitetir og ikki kenslur og dreyrar. Broytingar eiga at verða gjørdar í víðurskiftinum við Danmark. Spurningurin er, hvussu langt farast skal og hvussu skjótt. Júst hesir spurningar verða avgerandi fyri, hvussu føroyingar fara at atkvøða í eina fólkaatkvøðu. Orðið er títt. Orðaskiftið er fritt.

Sosialurin

»Hitt Kongaliga føroyska Tjóðveldið«

- figgjað av donskum skattgjalдарum

Jú meira man hugsar um tær politisku hendingarnar leygdagin tann 9. mai, jú meira lágmiskur tykist tann glantrileikur, vit hoyrdu og sóu í útvarpi og sjónvarpi tá tað sonevnda »Sjálvstýrislandsstýrið II« proklameraði »Hitt Kongaliga Tjóðveldið Føroyar«. Í fyrstu reglum í samgonguskjalinum staðfestir samgongan »At føroyingar eru tjóð og Føroyar eitt land...«, og samgongan setir sær fyri »at fremja henda suverenitet í verki«. Hetta taka eisini allir føroyingar undir við - uttan nakrir sambandsmenn. Og hetta fóru eisini allir flokkar til val uppá - uttan Sambandsflokkurin. So langt er alt í lagi.

Komikkurin byrjar tá man lesur longur fram í samgonguskjalinum um hvussu samgongan ætlar sær at seta hetta fullveldi í verk: **Ikki** - sum man skuldi trúð - við at fara undir at **yvirtaka fulla politiska og figgarliga ábyrgd** av øllum málssøkjum, øll í einum, ella - um tað hevði verið ov tungt eitt tak - eitt fyri og annað eftir.

Nei, nei. Tað verður í fyrsta lagi við orðsins makt aleina, við eina proklamatið í løgtinginum longu í ár. Í øðrum lagi tekur man sum givið, at danir eru blíðir og beinasamir, gávumildir og generosir. Tí man skal fáa danir við uppá at skriva undir ein sáttmála sum sigur, at nú eru Føroyar ein sjálvstøðug tjóð, ikki í veruleikanum men á pappirinum, tí í dag hava vit yvirtikið øll málssøki, men eftirsum vit ikki hava ániðsi av hvat vit hava ella fáa ráð til, so ætja vit beinanvegin - longu í morgin - at fara niður aftur við øllum teim málssøkjum, sum danir higar til hava gildið og fyrirsíð og biðja teir vælsignaðir halda áfram við tí - inntil einaferð... (hetta skal orðnast um somu tíð sum man skal niður at samráðast við teir um afturgjaldingina av stívliga 5 milliardum í skuld til statin). Danskir skattgjalðarar skulu sostatt í eina ókenda framtíð figgja føroyska tjóðveldið. Og kongligt skal tað verða.

Tí í sama viðfangi skal man eisini biðja um at sleppa undir kong, at hava »felags kongshús« við danir.

Í triðja lagi skal gerast ein føroysk grundlóg, sum skal samtykkjast í seinasta lagi

ár 2000. Hetta verður ætlandi tann verandi stýrisskipanarlógin við onkrum uppiskoytum m.a. við teim borgarligu rættindunum.

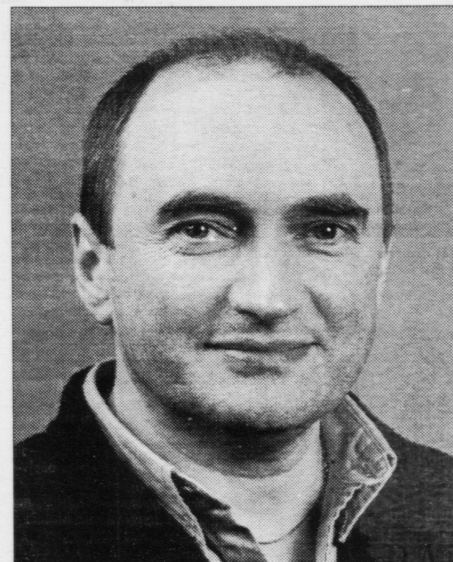
Bæði sáttmálin við danir og grundlógin skulu til fólkaatkvøðu í Føroyum.

Um nú fólkaatkvøðurnar verða fyri broytingunum, nær verður so loysingin? Tað kann ikki verða fyrr enn øll tey málssøki, sum eru »útlegerað« til danir at fyrisita og gjalda, eru yvirtikin aftur fyri aðru ferð, tí man nú heldur seg verða færi fyri at valda og gjalda. Ikki fyrr enn tá kann sáttmálin við Danmark sigast upp.

Hetta er kjarnin í øllum hesum málageipi fólkaflaks- og tjóðveldismanna. Og við hesum eru vit júst á linju við uppskoti Javnaðarflokksins til nýggja sjálvstýrislóg.

Eftir uppskoti Javnaðarflokksins kemur í staðin fyri Heimastýrislógina ein sáttmáli millum Danmark og Føroyar - í Føroyum sum ein sjálvstýrislóg - sum staðfestir at Føroyar og Danmark eru sjálvstøðugar tjóðir í ríkisfelagsskapi. Øll málssøki kunnu yvirtakast. Málið er fullt føroyskt sjálvstøðugt, og tað kemur sum eitt endarlítil av teirri gongd, har Føroyar hava uppbyggt allar neyðugar skipanir til lóggevuvald, úttannandi vald og dómsvald, og málssøki fyri málssøki yvirtaka fullt politiskt ræði og fulla figgarliga ábyrgd. Sáttmálin tilskilar tá eisini Føroyum rætt til kanna uppsiga sáttmálan og fara úr ríkisfelagsskapi.

Samanborið við tann ørvitisliga og ússaliga framferðarhátin hjá fólkaflaks- og tjóðveldismonnum, er tað munur á, at hesin máttin at vinna føroysku tjóðini sjálvstýri - loysing í síðsta enda, um so skuldi verið - er ein tryggur og virðiligur mátti, sum ein proses ella ein støðug gongd har man alla tíðina hevur fullt tamarhald á hvørjum einasta stigi. Samgonguskjalið boðar frá stórum broytingum í okkara ríkisrættarligu víðurskiftum. Sjálvsagt átti Javnaðarflokkurin at verið við, í fyrsta lagi tí sjálvstýrislóg okkara leggur upp til tað sama, í øðrum lagi fyri at lagt hesar broytingar í eina tryggari og betri skipaða legu, og í triðja lagi tí tað er óforsvarligt at leggja eitt so ómetaliga skinklut grundarlóg sum hesar 18 av teim

Hans Pauli Strøm, løgtingsmaður Javnaðarflokksins úr Norðstreymi ger viðmerkingar til samgonguskjalið

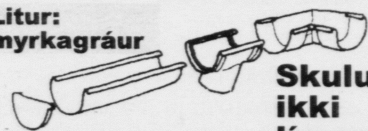
32 tingmonnum undir so stórar og lagnutungar broytingar fyri føroysku tjóðina. Vit kunnu tó vissa samgonguna um at vit fara ikki at sita í andstöðu sum passivir áskoðarar, tvørturímóti fara vit at brúka allar møguleikar at gera okkara ávirkan galdandi. Tað verður neyðugt viðvíkjandi hesum

parti av samgonguskjalinum, og tað verður uppaftur meira neyðugt við restini, har boðað verður frá nógvum borgarligum og beinleiðis høgarnarandi tiltøkum.

Hans Pauli Strøm,
løgtingsmaður

TAKRENNUR

Litur:
myrkagrður

Skulu
ikki
límast

VESTMANNA
TIMBURHANDIL

FO-350 Vestmanna
Tlf. 42 41 70 - Fax 42 44 27